

ARTVİN REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ

“BEDENİMİ TANIYORUM, KENDİMİ KORUYORUM.” PROJESİ

PROJENİN UYGULANMA DÖNEMİ : 2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI

PROJENİN HAZIRLIK AŞAMASI

Artvin Rehberlik ve Araştırma Merkezi rehber öğretmenlerinden Müjde DEMİRTAŞ tarafından Artvin ili Merkez ilçesinde bulunan rehber öğretmeni olmayan anaokullarındaki öğrencilere ve velilere yönelik mahremiyet eğitimi planlaması yapılmıştır. Kasım-Aralık aylarında planlanan eğitime ilde bulunan 4 bağımsız anaokulu da dahil edilmiştir.

PROJENİN KONUSU :

Mahremiyet sözcüğünün kökü olan “mahrem”, Arapça “haram” kelimesinden gelmekte olup “Yasaklamak, men etmek, mahrum etmek, mümkün olmamak, el sürmemek” gibi anlamlar içerir. Mahremiyet ise “gizlilik, bir şeyin (mahrem) gizli hali, bir şeyin gizli yönü” demektir (Diler, 2014).

Mahremiyet, üzerine birçok tanım yapılabilecek, farklı anlamlar yüklenebilecek geniş bir kavramdır. Mahremiyet denildiğinde ilk olarak akla gelebilecek tanımlardan birisi yalnız kalma hakkı, bir kişiye ya da aileye ait olan şeyin başkalarından korunma hakkı olarak özetlenebilir. Bunun yanı sıra kişilerin sınırlarının kendisi tarafından çizilmesi olarak da değerlendirilebilir (Sepetci, 2017).

Mahremiyet eğitimi, cinsel eğitimden daha kapsamlı bir kavramdır. Cinsel eğitim, çocuğun kendi cinselliğini tanıması, gelişim sürecinde cinsellikle ilgili yaşayacağı fiziksel ve duygusal farklılıkları öğrenmesi yanında, anne babasına sorduğu cinsellikle ilgili soru ve cevapları kapsar. Mahremiyet eğitimi ise cinsel bilgilerin yanında daha çok kendisinin ve diğer insanların özelinin/özel alanının farkına varması, sosyal hayatın içinde kendi özel alanını koruması, diğer insanların özeline saygı duyması, kendisi ile çevresi arasında sağlıklı sınırlar koyması gibi bilgileri içerir. Mahremiyet eğitimi anne baba tarafından verilir. Bu eğitim çocuğun ruhsal ve cinsel açıdan korunması için önemlidir (Akcan, 2016).

PROJENİN AMACI :

Artvin ili merkez ilçesinde bulunan rehber öğretmeni olmayan okul öncesi kurumlarının öğrencilerine ve velilerine “Mahremiyet Eğitimi” verilerek mahremiyet bilincinin oluşması amaçlanmıştır.

- Özel alan/bölge tanımlamalarını öğrenmeleri,
- Bedenleri üzerinde söz hakkı sahibi olduklarını bilmeleri,
- İyi ve kötü dokunuşu ayırt edebilmeleri ve kötü dokunuşlara karşı kendilerini koruyabilmeleri,
- İstemedikleri durumlarda “HAYIR” demeyi bilmeleri,
- Ailelerin çocuklarına mahremiyet bilincini oluşturmada nasıl yaklaşacaklarını öğrenmeleri ve olumsuz durumlarla karşılaşma ihtimallerine karşı erken müdahale ve farkındalık kazandırma amaçlanmıştır.

Mahremiyet Eğitimi çocukların kendilerinin ve başkalarının özel alanının farkında olması, çevresiyle kendisi arasına sağlıklı sınırlar koyabilmesi, iyi ve kötü dokunmayı ayırt edebilmesi gibi bilgileri içerir.

Erken çocukluk ve okul öncesi dönemde çocuklar kendi vücutlarını ve diğer insanların vücutlarını merak ederler. Cinsellikle ilgili, dünyaya nasıl geldiğiyle ilgili sorular sorarlar. Bu dönemde çocuklarda mahremiyet bilinci yoktur. Bu sorular karşısında çocuğun yaşına, gelişim düzeyine ve merakına göre

cevaplar verilmelidir. Mahremiyet eğitimi çocuğun düzeyine uygun bir şekilde merakını gidermesi için planlanan bir eğitimidir.

PROJENİN GEREKÇESİ :

Erken çocukluk dönemi çocuğun aile ortamı içinde ve dışında günlük yaşam deneyimlerini kazandığı bir süreçtir. Çocuğun kendisine, başkalarına ve dünyaya karşı olumlu duygular oluşturduğu bu dönemde yaşanabilecek herhangi bir olumsuzluk, çocuğun sağlıklı gelişmiş bir birey olmasında örseleyici etki yaratır (Trawick-Smith, 2014; Ersoy, Ö.A, Özkan, H.K, 2017). Çocuğun büyüme ve gelişmesini olumsuz yönde etkileyen her türlü davranış olarak tanımlanabilen çocuk istismarının en örseleyici türü olan cinsel istismar; psiko-sosyal gelişimini tamamlamamış ve rıza yaşının altında bulunan bir çocuğun olgun bir yetişkin tarafından cinsel doyum amacıyla kullanılması ya da bu duruma göz yumulmasıdır (Türkbay, Söhmen ve Söhmen, 2002; Gültekin vd., 2006; Ulukol, 2014).

Ebeveynler ve çocuklar başta olmak üzere topluma yönelik olarak gerçekleştirilen çocuk cinsel istismarı ve ihmali konusundaki eğitimlerin çocuk istismarının görülme oranını azaltacağı, bununla birlikte istismarın yaşandığı durumlarda ise istismara maruz kalan bireylerin daha rahat bilgi vermelerini sağlayacağı bilinen bir gerçektir (Berberoğlu vd., 2008; Bülbül vd., 2008). Çocuğu istismardan korumada etkili ebeveyn çocuk iletişimi kurulması ve çocuklara ebeveynleri tarafından yabancı kişilerle ilişki kurmanın sınırlarının öğretilmesi büyük önem taşır (Saltalı,2012; Ersoy, Ö.A, Özkan, H.K, 2017). Bunun yanı sıra profesyonel kişiler ve eğitimciler çocuk istismarı ve ihmalinin anahtar fiziksel ve davranışsal belirtilerini bilmeli ve böyle bir durum ile karşılaştıklarında ilgili yerlere iletmekle yükümlü olduklarının farkında olmalıdırlar (Trawick-Smith, 2014; Ersoy, Özkan, 2017). Bunun yanı sıra, Türkiye’de ebeveynler ve çocuklar başta olmak üzere toplumun çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi eksikliğinin olduğu ve bu eksikliği gidermek için uygulanan eğitim programlarının da sayısının yetersiz olduğu belirtilmektedir (Keser, Odabaş ve Elibüyük, 2010).

Çocuklara vücudunun özel bölgelerini, iyi ve kötü dokunuşun ne olduğunu fark ettirmek, vücudunun kendisine ait olduğunu ve kötü dokunuşlara karşı vücudunu koruması gerektiğini öğretmek cinsel istismarın önlenmesinde önemli bir rol oynar (Kairys, vd., 1999; Polat, 2007; Ersoy, Özkan, 2017). Böylelikle çocuklar kendilerini cinsel istismardan nasıl koruyacaklarını ve cinsel istismarla karşılaştıklarında kimden, nasıl yardım isteyeceklerini bilirler (Kairys, vd., 1999; Saltalı, 2012; Ersoy, Özkan, 2017).

PROJENİN UYGULANIŞI

Öğrencilere görsellerle desteklenmiş bir sunum ile vücudumuzdan ve vücudumuzu korumamız için alınan önlemlerden bahsedilir. Özel bölgeleri gösteren görsel üzerinden özel bölgelerimizin isimleri ve yerleri öğretilir. Özel bölgelerimizi korumak ve özel alanımızı oluşturmak için yapabileceklerimiz anlatılır. İyi ve kötü dokunmadan bahsedilir, ayırt edebilmeleri için örnekler çoğaltılır. İstemedikleri bir durumla veya davranışla karşılaştıklarında “hayır” demeleri ve nasıl tepki verecekleri öğretilir.

Sunudan sonra “EBA ONAY” videosu izletilir. Video hakkında çocuklarla sohbet edilir.

“Kiko ve El” hikayesi kukla eşliğinde canlandırılır. Daha sonra çocuklardan izin alınarak kukla ile elim sende oyunu oynanır. Bu oyun sonrasında çocuklara izin ve onay almanın önemi tekrar vurgulanır.

Çocuklara mahremiyet bilinci kazandırmak için hangi konuların anlatılması, hangi noktalara dikkat edilmesi gerektiği, özel alan tanımlamaları, iyi dokunuş/kötü dokunuşun ne olduğu gibi bilgiler velilerle paylaşılır. Çocukların sağlıklı sınırlar geliştirmeleri için ailelerin yapmaları gerekenler anlatılır. Çocuğa her konuda açık, doğru ve tutarlı cevaplar vermenin önemi vurgulanır. Kitap önerilerinde bulunularak ve sorular cevaplanarak seminer sonlandırılır.

KAYNAKÇA

- 1) Akcan, E. (2016). Çocuklarda mahremiyet eğitimi. *Akdeniz Üniversitesi, Toplumsal Duyarlılık Merkezi Bülteni*, 10 (82), 63-65.
- 2) Diler R. (2014). *Mahremiyet eğitimi ve önemi*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 2014; 2(1): 69-98.
- 3) Ersoy, Ö.A, Özkan, H.K. *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Cinsel İstismara İlişkin Bilgilerinin İncelenmesi: Nitel Bir Bakış*. Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE. 2017; 6(1): 123-139.
- 4) Keser, N., Odabaş, E. ve Elibüyük, S. (2010). *Ana-Babaların Çocuk İstismarı ve İhmali Konusundaki Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi*. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 4(3), 150-157.
- 5) Sepetci, N. (2017). *Sosyal medyada mahremiyet algısının çöküşü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.